

سر مقاله

کتابداری

در آستانه سی و یکمین سال انتشار

هنگامی که کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران نخست به انتشار نشریه نسخه‌های خطی (سال ۱۳۴۳) و سپس به نشر کتابداری (در سال ۱۳۴۴) پرداخت فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی در زمینه کتابداری و نسخه‌های خطی در سطحی بسیار محدود انجام می‌گرفت و در شرایط آن زمان، انتشار «کتابداری» برای آشنایی کتابداران با پیشرفتهای دانش کتابداری ضرورت داشت و هر چند یکبار منتشر می‌گردید، اما امروز با تأسیس و ایجاد مراکز متعدد آموزش کتابداری در سطوح مختلف علمی و دانشگاهی، نشریه علمی کتابخانه مرکزی، شکل جامعتری را اقتضا دارد؛ بدین ترتیب تصمیم گرفته شد که ضمن احیای نشریه نسخه‌های خطی که از چندین سال چاپ و انتشار آن به تعویق افتاده است، با ادغام آن در نشریه کتابداری، این نشریه با دامنه وسیعتر انتشار یابد. از این شماره ضمن پرداختن به مطالب و موضوعات تخصصی مربوط به کتابداری، به نسخه‌های خطی و مطالب و موضوعات مرتبط با کتابشناسی و اطلاع‌رسانی نیز توجه خاص خواهد شد.

علاوه بر مباحث و مطالب عمومی مربوط به کتابشناسی، نسخه‌های نادر و نفیس کتابخانه، همچنین نسخه‌های خطی و میکروفیل‌هایی که هنوز فهرست آنها انتشار نیافته معرفی خواهد شد. در واقع، نشریه معرف بخشی از گنجینه‌های کتابخانه و مواد فهرست نشده موجود در کتابخانه اعم از اسناد، عکسها، نسخه‌های خطی و میکروفیل‌های کتابخانه خواهد بود و کلیه مباحث و تحقیقات مرتبط با امور

کتاب و کتابشناسی و مباحثی که به نحوی با حیات اجتماعی فرهنگی انسانی در این ارتباط است مثل رهیافتهای گوناگون انتقادی، صنعتی، تولیدی، اقتصادی و مدیریتی را در بر می‌گیرد.

پرداختن به زمینه‌های خاص کتابشناسی و اطلاع‌رسانی در ضمن مجالی به دست خواهد داد که جدیدترین کتابها، نشریات و تحقیقاتی که در زمینه ایرانشناسی و اسلامشناسی به زبانهای مختلف انتشار می‌یابد در بخشی خاص معرفی گردد. همچنین پایاننامه‌های تحصیلی که دارای ارزشهای خاص علمی و پژوهشی باشند معرفی گردد. و چنین است انتظار ما: بالا بردن سطح اطلاعات کتابداران، کتابنگاران، کتابشناسان، دانشجویان، دانش‌پژوهان و دست‌اندرکاران زمینه‌های مختلف علوم کتابداری، کتابشناسی و اطلاع‌رسانی، جلب همکاری دانشمندان جهت نوشتن مقالات و انعکاس نظر صاحب‌نظران و استادان برای آشنا کردن چشم انتظاران با آخرین تحولات علمی این دانش در ایران و جهان در وسیعترین معنا و مفهوم آن، بررسی و نقد کتابها و مقالاتی که منتشر شده و معرفی آن به علاقه‌مندان و بالاخره، طرح پرسشهایی که محیط دانشگاهی و نیازهای اجتماعی در این رابطه و با اهداف مورد بحث ما اقتضا دارد.

با استفاده از فرصت، از محققان و نویسندگان دعوت می‌شود ضمن دادن هرگونه نظریاتی که در پیشبرد اهداف مجله سودمند باشد ما را از همکاریهای علمی و پژوهشی خود بهره‌مند فرمایند. در ذیل، عناوین مورد نظر این نشریه که جای بررسی و کاوش و پژوهش آن، نیاز است معرفی می‌شود و این نشریه، هرگونه طرح، اندیشه، مقاله و اظهار نظر در این زمینه‌ها را که متکی بر اصول رایج علمی و قواعد تحقیقی باشد، با استقبال می‌پذیرد:

نظریه‌ها و شناخت علم کتابداری

- ۱- کارکردهای اساسی معرفتشناسی در علم کتابداری
- ۲- بررسیهای علمی پیرامون مفهوم واژه‌های کتابخانه، و علم کتابداری
- ۳- اصول و نظریه‌های کتابداری
- ۴- رهبران و نظریه پردازان کتابداری
- ۵- روش پژوهش در علم کتابداری
- ۶- متون کتابداری (تألیف، کاربرد، ارزیابی)

- ۷- رابطه میان علم کتابداری و انواع علوم اجتماعی
- ۸- کارکردهای بنیادی علم کتابداری در ایران
- ۹- مشکلات پیشرفت علم کتابداری در ایران

آموزش کتابداری

- ۱۰- مشکلات مربوط به درک کتابداری آموزشی
- ۱۱- ایجاد دانشکده‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی
- ۱۲- بازنگری در آموزش کتابداری ایران و راههای عملی بازسازی آن
- ۱۳- راههای توسعه و اشاعه دوره‌های کوتاه آموزش کتابداری «براساس تجربه‌های عملی»
- ۱۴- نقش آموزشی کتابخانه‌های عمومی و سهم آن در روشنگری شهروندان
- ۱۵- راههای عملی تربیت نسخه‌شناس
- ۱۶- پایگاه اجتماعی کتابدار و شایستگیهای مورد نیاز برای ورود به حرفه کتابداری
- ۱۷- دانش بهره‌گیری از کتابخانه در برنامه‌های آموزش رسمی

مراکز اطلاع‌رسانی، کتابخانه‌ها و آرشیوها

- ۱۸- چشم‌انداز فرایندهای مفهوم کتابخانه‌های دانشگاهی
- ۱۹- کارکردهای فعال کتابخانه در جامعه و برآوردن تقاضای زمانه
- ۲۰- چگونه می‌توان کتابخانه‌ها را به محیطهای پژوهشی کامل تبدیل کرد؟
- ۲۱- توقع یک محقق از کتابخانه و کتابدار؟
- ۲۲- چرا اقدام کتابداران «جدید» در توسعه کتابخانه‌های عمومی به نتیجه نمی‌رسد (تجربه‌های شخصی)
- ۲۳- مدیریت کتابخانه‌های دانشگاه چگونه است؟
- ۲۴- خدمات مرکز اسناد ملی به محققان تاریخ
- ۲۵- سابقه آرشیو در ایران
- ۲۶- مراکز کتابداری و مراکز اسناد
- ۲۷- لزوم ایجاد مرکز ملی فیلمنامه ایران و چگونگی سوابق و نگاهداری فیلم در ایران

فن آوری (تکنولوژی) در کتابداری و مدیریت اطلاعات

- ۲۸- نظریه‌های کاربرد کامپیوتر در مدیریت اطلاعات
- ۲۹- سیاستهای اطلاعاتی
- ۳۰- نظریه معرفت و اطلاعات
- ۳۱- تکنولوژی اطلاعات
- ۳۲- مدیریت اطلاعات
- ۳۳- مدیریت اطلاعات و ارتباط آن با مسائل توسعه
- ۳۴- مدیریت اطلاع‌رسانی در نهادهای علمی و فرهنگی
- ۳۵- شیوه‌های نوین سازماندهی آرشیوها
- ۳۶- راههای نوین سازماندهی منابع غیر چاپی
- ۳۷- بانکهای اطلاعاتی در ایران و چگونگی خدمات آن به محققان
- ۳۸- نظام اطلاع‌رسانی ملی و نقش کتابخانه ملی و وظایف این کتابخانه در مقابل فرهنگ کشور
- ۳۹- رابطه سیاستهای توسعه کشاورزی و مسائل اطلاعات
- ۴۰- مدیریت صنایع ایران و مسأله اطلاعات (تجربه‌های شخصی)
- ۴۱- کامپیوتر و کتابخانه‌ها
- ۴۲- راههای عملی برای تدوین نوعی نظام سهل و سریع استفاده از کتاب و کتابخانه در روستاها
- ۴۳- راههای عملی برای پایان دادن به معضل فهرستنویسی و طبقه‌بندی در ایران
- ۴۴- تاریخ و تحول کتابشناسی در ایران
- ۴۵- تهیه فهرست منابع مختلف کتابخانه
- ۴۶- گزینش کتاب و مجموعه‌سازی
- ۴۷- گزینش نشریات و سازماندهی

کتابخوانی

- ۴۸- روش ترغیب عامه به خواندن و لذت بردن از مطالعه
- ۴۹- راهنمای عملی حداکثر کتابخوانی با حداقل وقت «براساس تجربه‌های عملی»

۵۰- کودک و کتاب

چاپ و نشر

- ۵۱- ضرورت و راههای سریعتر اقدام به چاپ نسخ خطی فارسی با تأکید به راههای عملی (در ایران، هند، ترکیه)
- ۵۲- تحولات نوین چاپ از نظر نوآوریهای فنی و تأثیر آن در نشر کتب و مطبوعات
- ۵۳- تجربه کتابهای ارزان جیبی و تأثیر فرهنگی آن «بررسی مقایسه‌ای میان تجربه‌های چند کشور»

شبکه‌های اطلاعاتی و انتقال اطلاعات

- ۵۴- شبکه‌های اطلاعاتی و نقش آنها در اشاعه اطلاعات
- ۵۵- شبکه‌های اطلاعاتی و نقش کتابخانه‌ها در ایجاد و مدیریت شبکه‌ها
- ۵۶- معرفی شبکه‌های اطلاع‌رسانی ایران
- ۵۷- معرفی شبکه‌های اطلاع‌رسانی خارجی قابل استفاده در ایران
- ۵۸- بررسی استفاده از شبکه‌های اطلاعاتی پیوسته در کتابخانه‌ها و سازمانها در ایران

قاسم صافی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی